

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЙОГО
РОЗВИТКУ**

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 056 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: д. е. н., професор Липов В.В.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “ Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку ” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності “056 Міжнародні економічні відносини”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні тенденції розвитку світового господарства та їх вплив на розвиток міжнародних економічних відносин

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна ґрунтується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення таких економічних дисциплін, як “Політична економія”, “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Міжнародна економічна інтеграція”, “Зовнішньоекономічна діяльність”, “Міжнародний маркетинг”, “Міжнародний менеджмент”, “Глобальна економіка”, доповнює та поглиблює коло питань спеціальних економічних дисциплін та інших дисциплін варіативної частини навчального плану і є вихідною для дисциплін професійного циклу навчання в докторантурі.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Глобалізація й трансформація світового господарства
2. Еволюція форм міжнародної економічної взаємодії як відображення циклічності розвитку: світ-системний аналіз

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “ Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку ” є формування знань про тенденції та закономірності сучасного розвитку світового господарства, потенціальні можливості та загрози, що ним породжуються, перспективи інтеграції суб'єктів економічної діяльності в економічний простір, що глобалізується

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Світове господарство, тенденції та закономірності його розвитку” є формування у студентів **знань:**

основних понять теорії міжнародних економічних відносин;
чинників формування та особливостей впливу окремих елементів міжнародного економічного середовища;

особливостей соціально-економічних моделей країн світу та їх впливу на розвиток міжнародних економічних відносин;

об'єктивних законів та принципів розвитку міжнародних економічних відносин;

теоретичних концепцій міжнародної торгівлі, руху чинників виробництва, структури й функціонування валютної системи, побудови платіжних балансів;

форм міжнародних економічних відносин;

основного інструментарію регулювання міжнародних економічних відносин та умов його застосування;

системи взаємовідносин із приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання, що вийшли за межі національних господарств;

змісту й сутності процесів інтеграції та глобалізації світового господарства;

місця та перспектив інтеграції України у світове господарство;

вмінь:

аналізувати та оцінювати економічне, політично-правове, соціально-культурне середовище та інфраструктуру міжнародної економіки;

визначати стан та тенденції розвитку світового господарства в цілому, груп країн, регіонів, окремих країн світу, міжнародного економічного співробітництва в цілому та його форм;

прогнозувати наслідки застосування окремих форм міжнародних економічних взаємовідносин та визначати їх ефективність;

критично оцінювати пропозиції щодо організації макро- та мікроекономічної взаємодії суб'єктів міжнародної економіки, застосування засобів державного регулювання міжнародних економічних відносин.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі освітньо-наукового ступеня "доктор філософії" набувають таких компетентностей:

аналізу та оцінки економічного, політико-правового, соціально-культурного середовища та інфраструктури країн світу;

визначення стану та тенденції розвитку процесів міжнародних економічних відносин (МЕВ);

прогнозування наслідків застосування окремих форм МЕВ та визначення їх ефективності;

критичного оцінювання пропозиції щодо організації макро- та мікроекономічної взаємодії суб'єктів МЕВ та застосування засобів державного регулювання МЕВ;

зрозумілого і недвозначного *сприйняття* інформації про різні аспекти міжнародних економічних відносин;

донесення висновків щодо різноманітних аспектів *глобальної взаємодії* до колег, партнерів, фахівців і не фахівців, зокрема до осіб, що навчаються;

урахування специфіки управлінської, інформаційної та емоційної *функцій міжнародної комунікації*;

міжособистісної, публічної і масової, паралінгвістичної, мовної, мовно-знакової її *форм*;

здатності *приймати самостійні вивірені рішення* в сфері МЕВ на основі сформованих в процесі вивчення дисципліни компетентностей;

незалежно самостійно їх використовувати;

готовності нести відповідальність у межах посадових компетенцій.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 години 5 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Глобалізація та трансформація світового господарства

Тема 1. Глобалізаційні виміри сучасного розвитку світового господарства

- 1.1. Глобалізація у часовому вимірі
- 1.2. Теоретичні концепції глобалізації
- 1.3. Регуляторні механізми глобалізації
- 1.4. Стратегії глобалізації

Тема 2. Еволюція чинників розвитку: від природно-ресурсного потенціалу до економіки знань

- 2.1. Природно-ресурсний потенціал як передумова розвитку світової економіки
- 2.2. Науково-технічний прогрес та зміна ролі і значення окремих чинників розвитку
- 2.3. Ресурсне прокляття та проблеми розвитку
- 2.4. Знання як провідна сила сучасного економічного розвитку

Тема 3. Соціокультурні чинники міжцивілізаційної взаємодії

- 3.1. Національна культура господарювання
- 3.2. Сучасні глобальні порівняльні дослідження національних культур та їх використання в міжнародній економіці
- 3.3. Зіткнення та взаємодія цивілізацій в світовому економічному просторі

Тема 4. Міжнародна економічна інтеграція: єдність у різноманітті

- 4.1. Інтеграційні засади економічної діяльності людини
- 4.2. Процесуальна інтеграція на міжнародному рівні: новий напрям міжнародної взаємодії
- 4.3. Регіональна та міжрегіональна інтеграція у сучасному світі

Змістовий модуль 2. Еволюція форм міжнародної економічної взаємодії як відображення циклічності розвитку: світ-системний аналіз

Тема 5. Світ-системний аналіз та альтернативні концепції еволюції світового господарства

- 5.1. Геоекономіка як теоретична концепція та динамічна структура
- 5.2. Від світ-економік до світ-системи. Еволюція поглядів на світову економіку та еволюція світ-системи

Тема 6. Фінансові кризи як відображення фази зміщення центру світ-системи

- 6.1. Світові фінансові кризи: погляд з минулого в майбутнє
- 6.2. Зміна виробничих і фінансових фаз циклів розвитку світ-системи
- 6.3. Рух від моно- до поліцентричної моделі світової валютної системи
- 6.4. Фінансові кризи як свідчення нестійкості центру сучасної світ-системи та початку процесу його зміщення

Тема 7. Міжнародна кооперація виробництва та еволюція міжнародного руху товарів й чинників виробництва

- 7.1. Трансформація міжнародної торгівлі
- 7.2. Зміна змісту та напрямків міжнародного руху чинників виробництва

7.3. Формування глобальної технологічної піраміди

7.4. Від кластерних структур до глобальних ланцюжків доданої вартості

Тема 8. Прогнозні сценарії розвитку світового господарства

8.1. Темпоральні виміри історії цивілізації

8.2. Економіко-прагматичні сценарії розвитку

8.3. Песимістичні сценарії

8.4. Оптимістичні сценарії

3. Рекомендована література

1. Липов В.В. Міжнародна економіка. – Х.: ИНЖЭК, 2005. – 408 с. Гриф МОН.

2. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 1. Світова система господарювання. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2008. – 368 с. Гриф МОН

3. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль 2. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії. Навчально-практичний посібник. - К.: Професіонал, 2008. – 368 с.. Гриф МОН

4. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Практикум. Навчально-практичний посібник. – К. : Професіонал, 2009. – 336 с. Гриф МОН

5. Липов В.В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2007. – 208 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання: обговорення питань теми, дискусії, доповіді, експрес-опитування, економічні диктанти, поточний та підсумковий тестовий контроль, стереотипні, діагностичні та евристичні завдання, підготовка есе, презентацій, навчальні ігри, підсумкова ділова гра